

СИСТЕМА ВИВЧЕННЯ КУРСУ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЗА ПІДРУЧНИКОМ (1924) ОЛЕКСАНДРА ДОРОШКЕВИЧА

Гаврилюк Наталія Вікторівна

аспірантка спеціальності 014 Середня освіта (українська мова і література), Державний вищий навчальний заклад «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», gavyryliuk.nv@gmail.com

Одним з важливих, суперечливих періодів становлення української літератури в школі були радянські часи. Саме тоді О. Дорошкевич – відомий український літературознавець і критик, засновник методики навчання української літератури, автор підручників з історії української літератури, педагог заклав парадигмальну основу для сучасної національної системи літературної освіти.

Підручники О. Дорошкевича з історії української літератури є широковживаними та багатоперевиданими. Одним з таких є «Підручник історії української літератури» (1924), який, як писав сам автор, був призначений «для робітничих факультетів, педагогічних курсів, технікумів з різних вертикалів та інших шкіл, де українська література студіюється в більш-менш систематичному курсі» [1, с. 17]. У передмові до попередньої книги «Українська література» (1922) науковець назвав її третім концентром у дослідженні українського художнього слова, оскільки це вже «та спеціалізована надбудова над загальноосвітньою трудовою школою» [1, с. 17].

У «Підручнику історії української літератури» (1924) подається системне вивчення курсу української літератури, а саме від усної та писемної творчості найдавніших часів до творчості письменників початку ХХ ст. Автор намагається не перевантажити поданий матеріал історією, різними дрібницями, а тому подає все це лише у контексті, характеризуючи ту чи іншу добу. Сам він говорив, що з цією ж метою «свідомо проминув багатьох українських письменників», зосередивши свою увагу на видатніших серед них та типовіших творах.

У підручнику відсутні детальний психологічний аналіз та трафаретні характеристики. О. Дорошкевич був прихильником самостійної роботи учнів, а тому весь посильний для учнів матеріал переніс на самостійне опрацювання, розробивши в кінці певних розділів, план студійної роботи та завдання.

Також у автора своєрідний поділ письменників за певною економічною добою (схема О. Огоновського), а не за належністю то літературних шкіл. Сам він аргументував це так: «поняття літературної школи дуже суб'єктивне й нечітке в своїх реальних контурах. Нічого не дає для розуміння соціально-мистецького процесу об'єднання письменників у десятиліттях, в яких випадково появилися їхні перші твори, бо в основі лежить апріорна думка про спільну ідеологічну печать десятиліття для всіх творців».

Основну увагу в підручнику надано творам авторів, а не їх життєписам та стильовій манері. Так, за допомогою критичного аналізу, О. Дорошкевич розкривав читачеві місце твору в еволюції певного жанру, тим самим показуючи місце автора в розвитку письменства.

Отже, «Підручник історії української літератури» (1924) розрахований на освіченого, активного читача, оскільки, як бачимо, автор ставив за мету лише допомогти йому у вивченні історії української літератури. О. К. Дорошкевич підтримував думку, що підручник може бути лише конспектом, тому уникав деталізації як щодо постаті письменника, так і щодо характеристики твору. Він спрямовував самостійні роздуми читача та давав теоретичну основу для осмисленої рецепції художнього тексту.

Список використаних джерел

1. Дорошкевич О. К. Підручник історії української літератури. Харків – Київ : Книгоспілка, 1924. 364 с.
2. Дорошкевич О. К. Українська література. Київ : Державне видавництво, 1922. 486 с.